

LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU

LJKK TEGEVUSPIIRKONNA ETTEVÕTETE ANALÜÜS

Koostaja: Ester Velliste

Analüüsi koostamise eesmärgiks on anda sisendit Lõuna-Järvamaa koostöökogu 2023-2027.a. arengustrateegia koostamiseks. Kasutatud on Maksu- ja Tolliamet kodulehel <https://www.emta.ee/ariklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#tasutud-maksud-uldinfo> kajastatud ettevõtluse statistika 2022.a. I kvartali andmeid.

Analüüsi tulemust võib mõjutada asjaolu, kui ettevõtte ei ole märkinud oma õiget tegevuskoha aadressi või õiget EMTAK-i koodi või ei ole ettevõtte andmed mingil muul põhjusel statistilistes tabelites nähtavad. Sellegipoolest on andmeid analüüsiks piisavalt, et anda üldist tervikpilti tegevusrühma tegevuspiirkonna ettevõtetest.

Tegevusrühma piirkonda kuulub kaks valda, Türi vald v.a. endise Kärü valla piirkond ja Järva vald endise Imavere valla piirkonnaga. Kui analüüsis osutatakse Türi valla piirkonnale ja Järva valla piirkonnale, siis mõeldakse tegevusrühma piirkonna osa nendes valdades.

1.TÜRI VALLA PIIRKOND

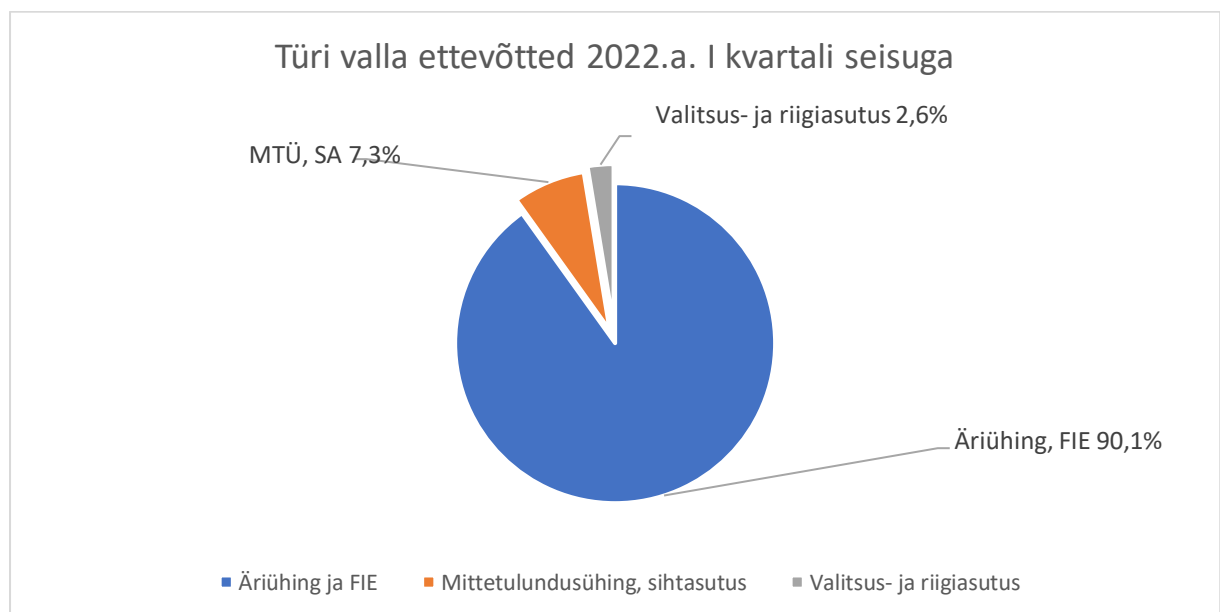
1.1 ETTEVÕTETE ARV

Türi vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022. aasta I kvartali seisuga registreeritud :

- 619 äriühingut ja FIE-t
- 48 mittetulundusühingut ja 2 sihtasutust
- 18 valitsus- ja riigiasutust

Türi valla ettevõtete osakaal %-des

Äriühing ja FIE	90,1%
Mittetulundusühing, sihtasutus	7,3%
Valitsus- ja riigiasutus	2,6%

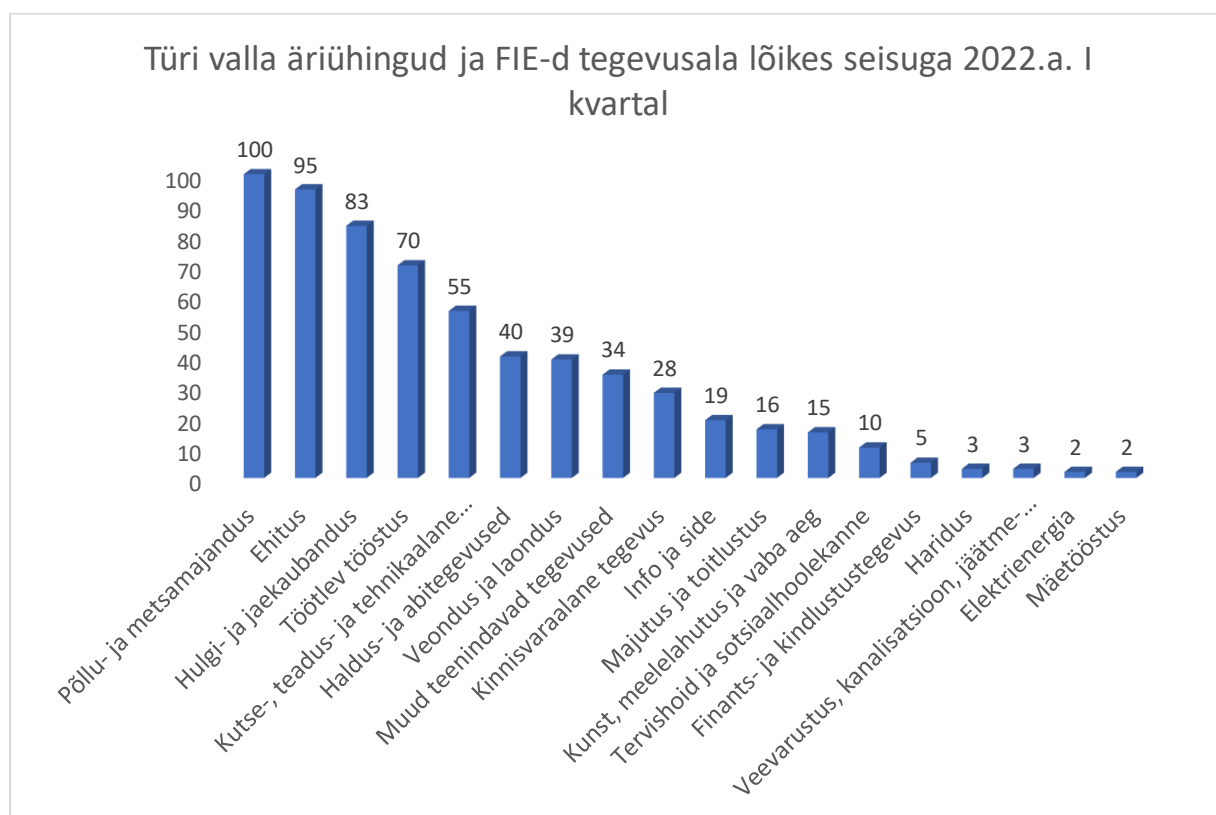

1.2 ÄRIÜHINGUD JA FIE-d

Türi vallas on 2022.a. I kvartali seisuga 619 äriühingut ja FIE-t.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad äriühingud ja FIE-d järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Äriühingute arv
Põllu- ja metsamajandus	100
Ehitus	95
Hulgi- ja jaekaubandus	83
Töötlev tööstus	70
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	55
Haldus- ja abitegevused	40
Veondus ja laondus	39
Muud teenindavad tegevused	34
Kinnisvaraalane tegevus	28
Info ja side	19
Majutus ja toitlustus	16
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	15
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	10
Finants- ja kindlustustegevus	5
Haridus	3
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	3
Elektrienergia	2
Mäetööstus	2

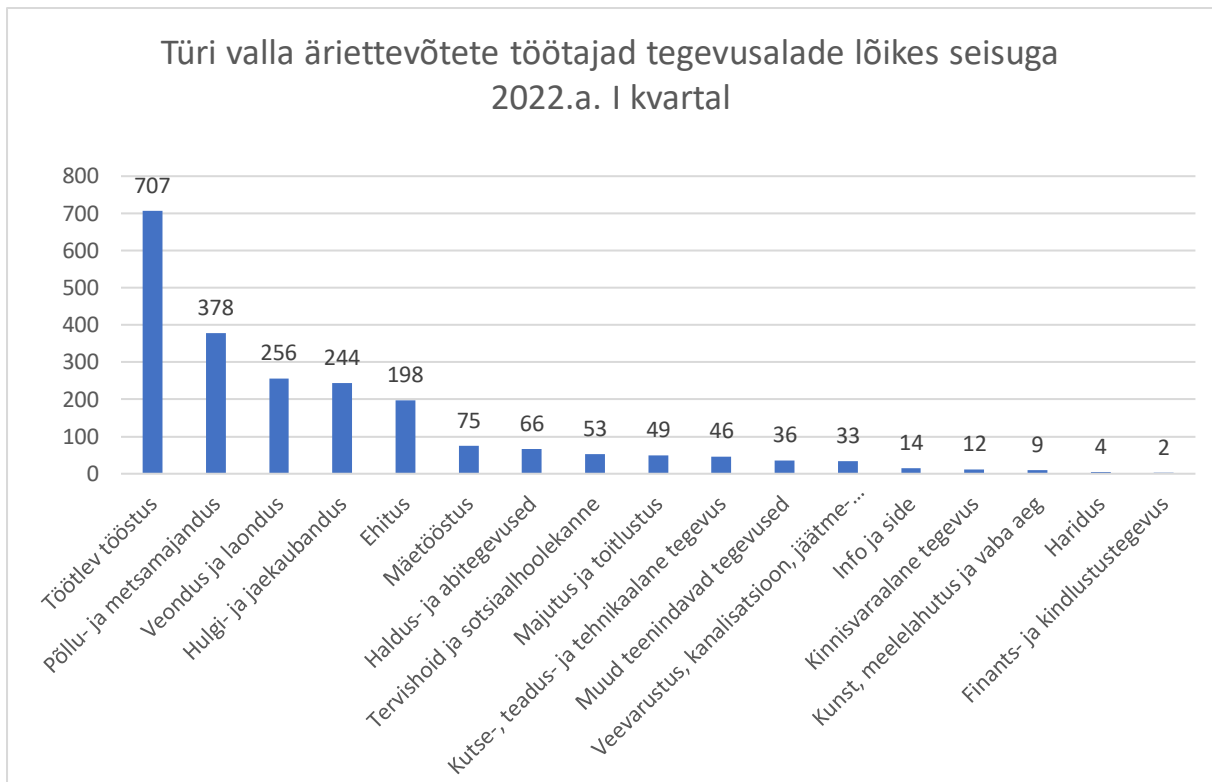
Tegevusvaldkondade lõikes on kõige rohkem põllumajandusega tegelevaid ettevõtjaid. Järgnevad ehitustegevuse ning hulgi- ja jaekaubandusega tegelevad ettevõtjad.

Äriühinguid ja FIE-sid, kus pole 2022.a. I kvartali seisuga ühtegi töötajat, on 233. Suurema osa ettevõtjatest moodustavad kuni 10 töötajaga ettevõtjad, keda on Türi tegevuspiirkonnas 340. Äriühinguid ja FIE-sid, kus töötajate arv on 11-50, on 38 ning töötajate arvuga 51-124 on 8 ettevõtet.

Suurimad äriühingutest tööandjad Türi vallas on Estonia OÜ, TB WORKS OÜ, Väätša Agro AS, Edelaraudtee AS, Combimill Reopalu OÜ ja Prelvex AS.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad Türi valla äriühingutes töötajad järgnevalt:

Tegevusvaldkond	Töötajate arv
Töötlev tööstus	707
Põllu- ja metsamajandus	378
Veondus ja laondus	256
Hulgi- ja jaekaubandus	244
Ehitus	198
Mäetööstus	75
Haldus- ja abitegevused	66
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	53
Majutus ja toitlustus	49
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	46
Muud teenindavad tegevused	36
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	33
Info ja side	14
Kinnisvaraalane tegevus	12
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	9
Haridus	4
Finants- ja kindlustustegevus	2

Türi valla piirkonna ettevõtjate kõige suurem osa tööjõust on hõivatud töötlevas tööstuses s.o. 707 töötajat, põllumajanduses töötab 378 töötajat ning veonduses ja laonduses 256 töötajat.

1.3 MITTETULUNDUSÜHINGUD JA SIHTASUTUSED

Türi vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 48 mittetulundusühingut ja 2 sihtasutust.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad MTÜ-d ja SA-d järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Ettevõtete arv
Kinnisvaraalaane tegevus	15
Muud teenindavad tegevused	15
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14
Haldus- ja abitegevused	2
Avalik haldus ja riigikaitse	1
Tervishoid ja sotsiaahoolekanne	1
Haridus	1
Info ja side	1

Tegevusvaldkondade lõikes on MTÜ-de ja SA-de seas kõike rohkem kinnisvaraga tegelevaid asutusi ja muid teenindavaid tegevusi pakkuvaid ettevõtteid.

Kõige suurem tööandja MTÜ-de ja SA-de seas on Türi Spordiklubide Liit.

1.4 VALITSUS- JA RIIGIASUTUSED

Türi vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 18 valitsus- ja riigiasutust.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad valitsus- ja riigiasutused järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Asutuste arv
Haridus	10
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2
Avalik haldus ja riigikaitse	2
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad valitsus- ja riigiasutuste töötajad järgnevalt:

Tegevusvaldkond	Töötajate arv
Haridus	408
Avalik haldus ja riigikaitse	121
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	57
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	25
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	2

Tegevusvaldkondade lõikes on valitsus- ja riigiasutuste seas kõike rohkem haridusvaldkonnas tegelevaid asutusi. Samas valdkonnas töötab Türi piirkonnas valitsus- ja riigiasutustes ka kõige rohkem inimesi. Kõige suurem tööandja valitsus- ja riigiasutuste sektoris on Türi Vallavalitsus 92 töötajaga. Järgnevad Türi lasteaed 87 töötajaga ja Türi Põhikool 78 töötajaga.

2.JÄRVA VALLA PIIRKOND

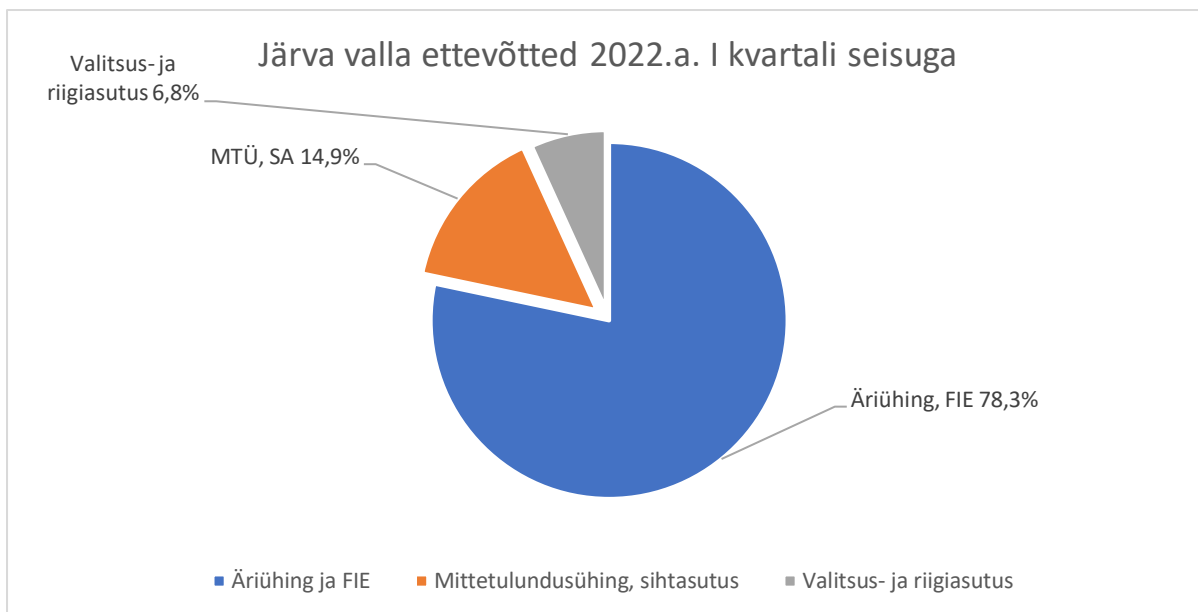
2.1 ETTEVÕTETE ARV

Järva vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022. aasta I kvartali seisuga registreeritud :

- 58 äriühingut ja FIE-t
- 10 mittetulundusühingut ja 1 sihtasutus
- 5 valitsus- ja riigiasutust

Järva valla ettevõtete osakaal %-des

Äriühing ja FIE	78,3%
Mittetulundusühing, sihtasutus	14,9%
Valitsus- ja riigiasutus	6,8%

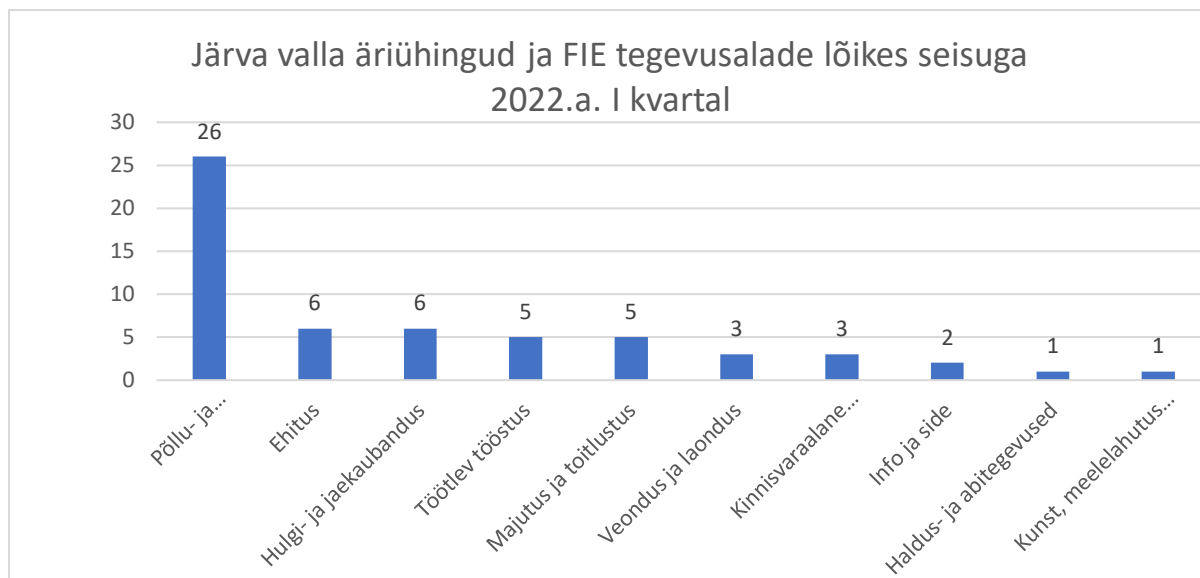

2.2 ÄRIÜHINGUD JA FIE-d

Järva vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 58 äriühingut ja FIE-t.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad Järva valla Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas äriühingud ja FIE-d järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Äriühingute arv
Põllu- ja metsamajandus	26
Ehitus	6
Hulgi- ja jaekaubandus	6
Töötlev tööstus	5
Majutus ja toitlustus	5
Veondus ja laondus	3
Kinnisvaraalane tegevus	3
Info ja side	2
Haldus- ja abitegevused	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1

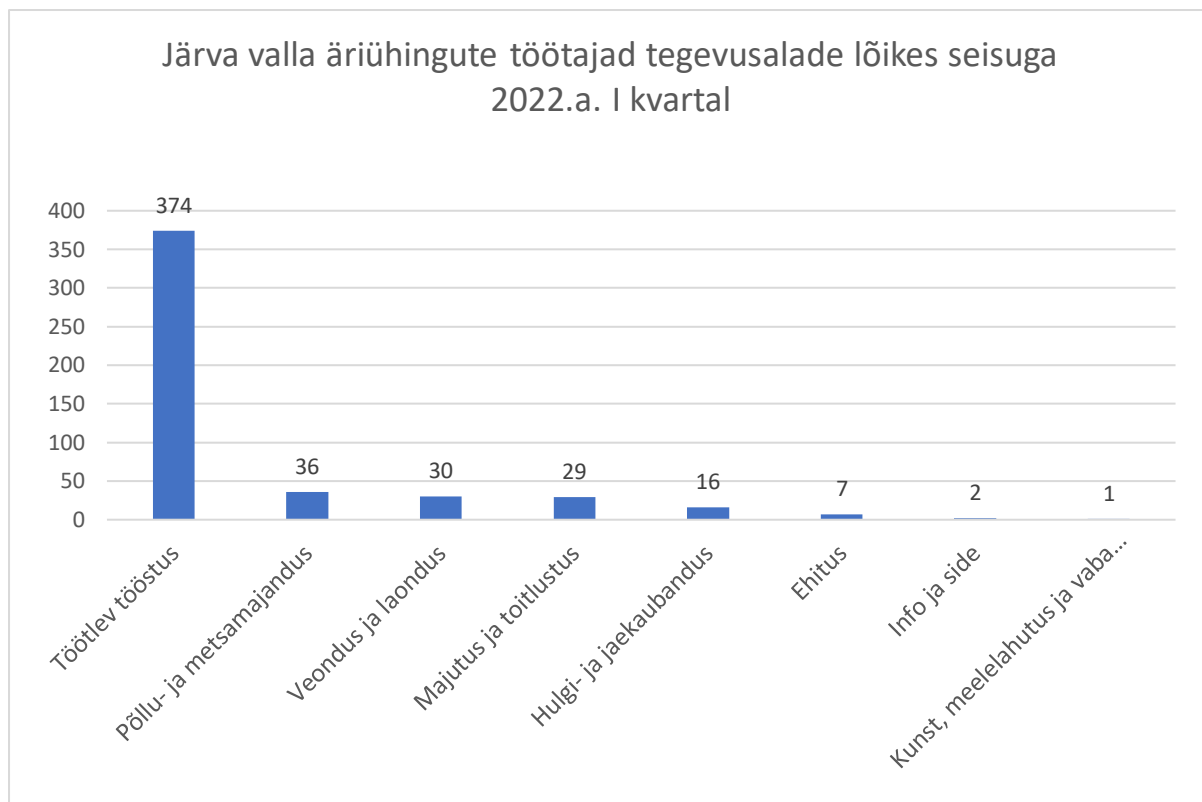
Tegevusvaldkondade lõikes on kõige rohkem põllumajandusega tegelevaid ettevõtjaid. Järgnevad ehitustegevuse ning hulgi- ja jaekaubandusega tegelevad ettevõtjad.

Äriühinguid ja FIE-sid, kus pole 2022.a. I kvartali seisuga ühtegi töötajat, on 25. Suurema osa ettevõtjatest moodustavad kuni 10 töötajaga ettevõtjad, keda on Järva tegevuspiirkonnas 26. Äriühinguid ja FIE-sid, kus töötajate arv on 11-50, on 6 ning töötajate arvuga 320 on 1 ettevõtte.

Suurimad äriühingutest tööandjad Järva vallas on Stora Enso Eesti AS Imavere Saeveski, AS Graanul Invest, OÜ Fibenol ja OÜ Tikupoiss.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad Järva valla äriühingute töötajad järgnevalt:

Tegevusvaldkond	Töötajate arv
Töötlev tööstus	374
Põllu- ja metsamajandus	36
Veondus ja laondus	30
Majutus ja toitlustus	29
Hulgi- ja jaekaubandus	16
Ehitus	7
Info ja side	2
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1

Järva vallas on suure ülekaaluga töötlevas tööstuses töötajate arv. 76% töökohtadest asub töötleva tööstuse sektoris.

2.3 MITTETULUNDUSÜHINGUD JA SIHTASUTUSED

Järva vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 10 mittetulundusühingut ja 1 sihtasutust.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad MTÜ-d ja SA-d järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Ettevõtete arv
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	10
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	1

Tegevusvaldkondade lõikes on MTÜ-de ja SA-de seas kõige rohkem kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevustega seotud mittetulundusühinguid. Kõige suurem tööandja MTÜ-de ja SA-de seas on SA Eesti Piimandusmuuseum.

2.4 VALITSUS- JA RIIGIASUTUSED

Järva vallas Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 5 valitsus- ja riigiasutust.

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jagunevad valitsus- ja riigiasutused järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Asutuste arv
Haridus	3

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1
Avalik haldus ja riigikaitse	1

Tegevusvaldkondade lõikes on valitsus- ja riigiasutuste seas kõike rohkem haridusvaldkonnas tegelevaid asutusi. Kõige suurem tööandja avalikus sektoris on Imavere Põhikool.

3.LÕUNA-LÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU TEGEVUSPIIRKOND KOKKU

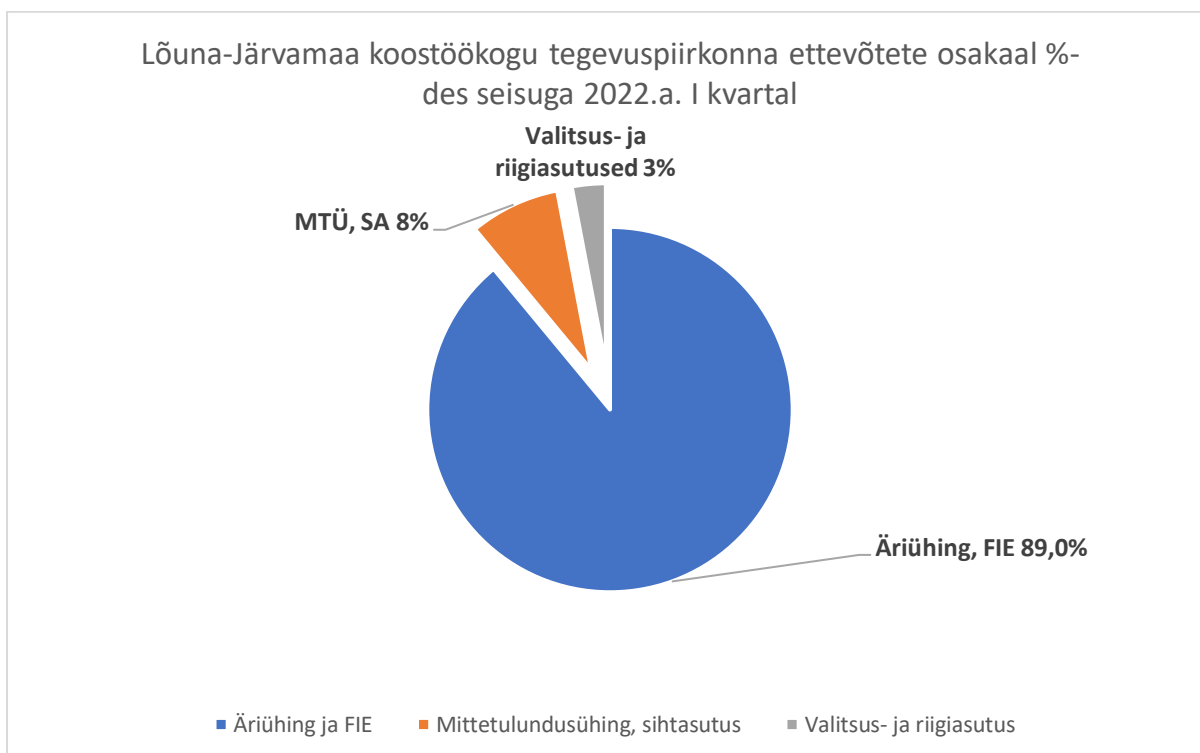
3.1 ETTEVÕTETE ARV LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU TEGEVUSPIIRKONNAS

Lõuna-Järvamaa koostöökoogu tegevuspiirkonnas on 2022. aasta I kvartali seisuga registreeritud :

- 677 äriühingut ja FIE-t
- 58 mittetulundusühingut ja 3 sihtasutus
- 23 valitsus- ja riigiasutust

Lõuna-Järvamaa koostöökoogu tegevuspiirkonna ettevõtete osakaal %-des

Äriühing ja FIE	89,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	8,0%
Valitsus- ja riigiasutus	3,0%

3.2 ÄRIÜHINGUD JA FIE-d LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU TEGEVUSPIIRKONNAS

Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 677 äriühingut ja FIE-t.

Tegevusvaldkonna järgi on piirkonnas kõige rohkem põllu- ja metsamajandusega tegelevaid ettevõtteid, järgnevad ehitus ning hulgi- ja jaekaubandus. Neljandal kohal on töötlev tööstus.

Tegevusvaldkond	Äriühingute arv
Põllu- ja metsamajandus	126
Ehitus	101
Hulgi- ja jaekaubandus	89
Töötlev tööstus	75

Võrdluseks saab tuua kogu Järvamaa andmed SA Järvamaa poolt tellitud ja CIVITTA poolt koostatud „Järva maakonna ettevõtluskeskkonna ja piirkonna ettevõtete arengu toetamise võimaluste uuring“¹ raames teostatud analüüsist, kust selgub, et ka 2019. aastal oli tegevusvaldkondade populaarsus sama :

„Maakonna populaarseimaks ettevõtluse tegevusvaldkonnaks oli 2019. aastal põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (343 aktiivset). Põllumajandustööstusel on maakonnas oluline roll, kuna tegemist on Järvamaa jaoks traditsioonilise tegevusvaldkonnaga. Muuhulgas on Järvamaal ühed Eesti viljakaimad põllumaad. Sellele järgnesid ehitus (271), hulgi- ja jaekaubandus (243) ning töötlev tööstus (160). Kõige enam töökohti oli 2019. aastal samuti eespool mainitud sektorites, seejuures enim töötleva tööstusega seotud äriühingutes (2125), millele järgnesid hulgi- ja jaekaubandus (1531), põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (1213) ning ehitus (1198). Samuti on tõenäoliselt põllumajandussektoris säilinud talude baasilt väiksed ettevõtted, mida toetab nii hea mullaviljakus kui ka pikaaegsed traditsioonid.“

EMTAK-i tegevusvaldkondade lõikes jaguneb Lõuna-Järvamaa koostöökogu piirkonnas äriühingutes töötavate töötajate arv seisuga 2022.a. I kvartal järgnevalt:

Tegevusvaldkond	Töötajate arv
Töötlev tööstus	1081
Põllu- ja metsamajandus	414
Veondus ja laondus	286
Hulgi- ja jaekaubandus	260
Ehitus	205

¹https://jarva.kovtp.ee/documents/6653168/25963909/I%C3%A4rvamaa+ettev%C3%B5tlus+uuring_I%C3%B5pparuanne_Civitta.pdf/9d3d540b-2e88-44a5-9105-41a0a581e5c6

3.3 ETTEVÕTLUSE HETKE OLUKORD JA TULEVIKUTRENDID JÄRVAMAAL

Eelpool nimetatud uuringus viidi läbi intervjuud Järvamaa ettevõtjatega. Intervjuude põhjal on Järva maakonna ettevõtluskeskkonna suurimaks kitsaskohaks tööjõupuudus. Statistikaameti prognoosi kohaselt väheneb maakonna töötajate hulk veelgi, mistõttu on suureks väljakutseks ühelt poolt olemasoleva tööjõu efektiivne kasutamine, ja teisalt protsesside automatiseerimine ja digitaliseerimine. Intervjueeritute arvates on Järva maakonnas paiknemisel ka mitmeid eeliseid, mida peamiselt võrreldi Tallinnaga. Muuhulgas toodi pealinnaga võrreldes esile odavamad tööjõudu, kiiremat bürokraatiat, vahetumat kontakti avaliku sektoriga ja rahulikumat ning ohutumad elukeskkonda. Samuti nenditi, et hea on olla Eesti keskel, mis annab inimestele võimaluse eri paikadest tööle või üritustele käia. Põllumajandusettevõtjad tõid esile maakonna põllumajandustraditsioonid ja sellega kaasneva kohapealse kompetentsi ning Eesti keskmisest kvaliteetsema põllumajandusmaa.

Peamiste asukohast tulenevate puudustena nimetati elukeskkonna vähest atraktiivsust, mistõttu kolivad paljud noored keskustesse ning ettevõtetel on keeruline tööjõudu leida. Kuigi intervjueeritute sõnul on võrreldes Tallinnaga töötajaid keerulisem leida, siis inimeste voolavus töökohal on seevastu väiksem. Nenditi, et pangad rahastavad tagatist, mitte äriplaani ning Eestis ei ole pank, mis investeeriks maapiirkondadesse. Samuti toodi välja probleemid internetiühendusega: kiire interneti saamiseks tuleb ettevõtjatel endil lisakulutusi teha. Peale selle on ettevõtjate sõnul puudulik ühistranspordi süsteem, mistõttu on töötajatel isikliku auto omamine tihtipeale hädavajalik.

Ettevõtluskeskkonna tulevikusuundumuste aspektid, mida peeti uuringus oluliseks, olid järgnevad:

- Demograafiline olukord ja trendid

Piirkond seisab silmitsi vananeva rahvastiku trendiga ja sealjuures väheneb oluliselt tööealine elanikkond. Tööealise elanikkonna all peetakse silmas 15-74 aastaseid ja trend näitab, et võrreldes 2020. aastaga väheneb aastaks 2035 see vanusegrupp veel 25%. Haridustasemelt on piirkonnas pooled elanikud keskharidusega ja vaid kolmandiku moodustavad kõrgharidusega elanikud. Tööjõu liikumise osas on näha, et töökoha tõttu liiguvad piirkonnast välja eelkõige keskastme spetsialistid (eelduslikult just kõrgharidusega inimesed).

- Seadusandlus

Siin omab lähitulevikus läbiva teemana suurimat mõju rõhuasetus keskkonnahoiule ja innovatsioonile, mis seab lisatingimusi mh ka ettevõtetetele.

- Majandus ja keskkond

Piirkond asub Kesk-Eestis, mis annab paljude tegevusalade puhul logistilise eelise, kaetus üle Eesti on logistiliselt võrdsete kuludega saavutatav. Põllumajandusele on piirkond hea viljakate põllumaade tõttu. Tööjõukulud on madalamad kui Tallinnas ja sellega saab luua konkurentsieelise, samal ajal surve tööjõukuludele üha kasvab (Järvamaal keskmine palk 2020. aastal 1282 eurot, Eesti keskmine palk 2020. aastal 1448 eurot).

- Tehnoloogiline areng

Kogu ettevõtlusvaldkond peab lähitulevikus valmis olema rohemajanduse rakendamisest tulenevate nõuete täitmiseks. Lisaks kasvab üha enam surve üle minna väiksemale tööjõu kasutamisele ja luua üha enam n.ö tarku töökohti, sest tööeline elanikkond väheneb lähiaastatel kogu Eestis (v.a Tallinn ja Harjumaa).

- Ettevõtjate vajadused

Ettevõtjate ootus on, et kogu suhtlus ja asjaajamine kohalike omavalitsuste ja teiste asutustega oleks kiire ja sujuv. Hariduse poolelt oodatakse suuremat tuge Järvamaa Kutsehariduskeskusest täiend- ja ümberõppe pakkumisel, et reageerida ettevõtjate vajadustele võimalikult lühikese ajaga. Toetuste jagamisel nähakse, et kogu süsteem on liialt kaldu alustava ettevõtja poole, kuid võiks rohkem arvestada tegutsevate ettevõtjatega ning nende võimekusega luua toetuste abil suuremat lisandväärtust.

3.4 MITTETULUNDUSÜHINGUD JA SIHTASUTUSED LÖUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU TEGEVUSPIIRKONNAS

Löuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 58 mittetulundusühingut ja 3 sihtasutust.

EMTAK-i tegevusvaldkondade järgi jagunevad MTÜ-d ja SA-d järgmiselt:

Tegevusvaldkond	Ettevõtete arv
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	24
Kinnisvaraalane tegevus	15
Muud teenindavad tegevused	15
Haldus- ja abitegevused	2
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	2
Avalik haldus ja riigikaitse	1
Haridus	1
Info ja side	1

Tegevusvaldkondade järgi on MTÜ-de ja SA-de tegevus mitmekesine. On erinevaid külade-, huvialade- ja spordialade arendusega tegelevaid mittetulundusühinguid. Kõige rohkem on piirkonnas aga kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevustega seotud mittetulundusühinguid.

Mittetulundusühingutes ja sihtasutustes on registreeritud töötajaid vähe. Enamus tööst tehakse ära vabatahtlikkuse alusel.

Kasutatud materjal:

- Maksu- ja Tolliamet koduleht <https://www.emta.ee/ariklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#tasutud-maksud-uldinfo>
- SA Järvamaa poolt tellitud ja CIVITTA poolt koostatud „Järva maakonna ettevõtluskeskkonna ja piirkonna ettevõtete arengu toetamise võimaluste uuring“
<https://jarva.kovtp.ee/documents/6653168/25963909/J%C3%A4rvamaa+ettev%C3%B5tlusuuring+I%C3%B5pparuanne+Civitta.pdf/9d3d540b-2e88-44a5-9105-41a0a581e5c6>
- <https://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?DataSetCode=PA004>